

Sygn. akt IV U 859/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dariusz Płaczek

Protokolant: st. sekr. sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2013 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania J. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 17 kwietnia 2013 roku nr (...)

w sprawie J. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do renty rodzinnej

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 859/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 2 września 2013 r.

Decyzją z dnia 17.04.2013 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153,

poz. 1227 ze zm.), odmówił J. S. (1) przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 24.02.2013 r. mężu J. S.

(2), ponieważ zmarły w chwili śmierci nie miał ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania tego świadczenia. W dziesięcioleciu przed dniem zgonu nie udowodnił bowiem pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 1 rok,

9 miesięcy i 1 dzień, zaś na przestrzeni całego swojego życia legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 21 lat, 6 miesięcy i 6 dni.

Odwołanie od tej decyzji wniosła J. S. (1), domagając się jej zmiany

i przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu. W uzasadnieniu, powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23.03.2006 r., I UZP 5/05 i wyrok z dnia 24.04.2008 r.,

II UK 235/07, wskazała, że prawo do renty rodzinnej przysługuje uprawnionemu członkowi rodziny osoby, która w chwili śmierci udowodniła okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny

oraz jest całkowicie niezdolna do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS), bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego, przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed śmiercią tej osoby.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał ponadto, że powołane w odwołaniu orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczyło stanu prawnego obowiązującego przed zmianą art. 58 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, która weszła w życie z dniem 23.09.2011 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 187, poz. 112).

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołująca J. S. (1), urodzona (...) r., jest żoną zmarłego w dniu 24.02.2013 r. J. S. (2). W chwili śmierci męża ubezpieczona miała ukończone (...)lat życia.

W chwili śmierci J. S. (2) nie miał ustalonego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.

W dniu 18.03.2013 r. J. S. (1) wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Zaskarżoną decyzją z dnia 17.04.2013 r. ZUS Oddział w T. odmówił J. S. przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu, ponieważ w dniu śmierci nie miał on ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i nie spełniał warunków wymaganych do uzyskania tego świadczenia.

(okoliczności bezsporne)

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

Zmarły J. S. (2) urodził się (...)r.

dowód:

- kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu- k. 6 cz. II akt ZUS,

Zmarły na przestrzeni całego swojego życia udowodnił 21 lat, 2 miesiące i 6 dni okresów składkowych oraz 3 lata, 6 miesięcy i 21 dni okresów nieskładkowych, co daje łącznie 25 lat, 5 miesięcy i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w ostatnim zaś dziesięcioleciu przed dniem zgonu wykazał 1 rok, 9 miesięcy i 3 dni okresów składkowych, w tym 8 miesięcy i 9 dni okresów uzupełniających.

dowód:

- notatka w sprawie przebiegu zatrudnienia- k. 27 cz. III akt ZUS,

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił w oparciu o dokumenty.

Sąd pozytywie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Sąd rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 17.04.2013 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 65 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń (ust. 1), przy czym, przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy (ust. 2).

Do renty rodzinnej uprawniony jest między innymi małżonek (wdowa i wdowiec) (art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy). Jak stanowi przepis art. 70 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy, wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat.

Warunkiem ogólnym powstania prawa do renty rodzinnej jest określony status żywiciela w chwili śmierci. Status ów wyraża się ustalonym prawem do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, względnie spełnianiem wymogów do uzyskania jednego z tych świadczeń. Oznacza to, że niemożność ustalenia prawa zmarłego do emerytury lub renty (np. z powodu braku wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego) wyklucza możliwość przyznania renty rodzinnej. Przedmiotem ustaleń w takiej sprawie są więc wyłącznie przesłanki formalne (tj. pozostające bez związku z kwestią niezdolności do pracy). Ustawodawca przyjął bowiem w art. 65 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS swoistą fikcję prawną, iż osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy. Całkowita niezdolność do pracy przypisana jest więc zmarłemu z mocy prawa, jednak dotyczy to stanu na chwilę śmierci.

Okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie było, że w chwili śmierci J. S. (2) nie miał ustalonego prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.

Z akt organu rentowego bezspornie wynika, że w/w nie spełniał warunków do uzyskania emerytury, choćby z uwagi na wiek, gdyż w chwili śmierci ukończył dopiero 55 lat.

Rację miał przy tym organ rentowy twierdząc, że w chwili śmierci zmarły J. S. (2) nie spełniał również warunków do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z treścią art. 57 ust. 1 powołanej na wstępie ustawy, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Jak stanowi ust. 2 tego artykułu, ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Zgodnie z brzmieniem art. 58 ust. 1, warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1) 1 rok- jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;

- 2) 2 lata- jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata- jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata- jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat- jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy i nie wlicza się do niego okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (ust. 2).

Jak wynika z akt organu rentowego, w chwili śmierci zmarły nie spełniał warunku z art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 powołanej ustawy, ponieważ w dziesięcioleciu przed dniem zgonu wykazał jedynie 1 rok, 9 miesięcy i 3 dni okresów składkowych, w tym 8 miesięcy i 9 dni okresów uzupełniających, nie zaś jak wymaga tego przepis co najmniej 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W odwołaniu od zaskarżonej decyzji wnioskodawczyni powołała się co prawda na uchwałę Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 23.03.2006 r., I UZP 5/2005 (OSNP 2006/19-20/305), zgodnie

z którą renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który jest całkowicie niezdolny do pracy bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem zgłoszeniem wniosku o rentę (którym odwołujący nie legitymuje się w sprawie), pod warunkiem, że ubezpieczony ten udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat - niemniej na tle obecnego stanu prawnego uchwała ta nie znajduje praktycznego zastosowania.

W myśl bowiem art. 58 ust. 4 ustawy, przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Przepis ten został dodany do art. 58 przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 187, poz. 1112) i obowiązuje od dnia 23.09.2011 r.

Z uwagi na nowe brzmienie tego przepisu, po dacie 23.09.2011 r. utraciła praktyczne znaczenie powołana wyżej uchwała i wskazany przez odwołującą wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 24.04.2008 r., II UK 235/07 (OSNP 2009/15-16/209), w którym stwierdzono, że prawo do renty rodzinnej przysługuje uprawnionemu członkowi rodziny osoby, która w chwili śmierci udowodniła okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolna do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach), bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego, przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed śmiercią tej osoby.

Zmiana ustawy z dniem 23.09.2011 r. poprzez dodanie do art. 58 ustępu 4 była reakcją ustawodawcy na dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych w przedmiotowym zakresie. Na podstawie wprowadzonej zmiany można stwierdzić, iż jednoznaczną wolą ustawodawcy było, aby w zakresie nabycia prawa do renty rodzinnej obowiązywały inne przesłanki, niż te które wynikały z wykładni poprzednio obowiązujących przepisów zawartej między innymi w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23.03.2006 r., I UZP 5/2005 (OSNP 2006/19-20/305).

Z uwagi na brzmienie art. 58 ust. 4 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, należało więc rozważyć, czy zmarły udowodnił okres składkowy wynoszący co najmniej 30 lat.

Otóż, jak wynika z akt organu rentowego, zmarły na przestrzeni całego swojego życia wykazał jedynie 21 lat, 2 miesiące i 6 dni okresów składkowych. Nie spełnia zatem przesłanki z art. 58 ust. 4 ustawy.

Skoro zaś tak, słusznie organ rentowy uznał, że odwołująca J. S. (1) nie ma prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 24.02.2013 r. mężu J. S. (2).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Dariusz Płaczek

Sekr.:

- odnotować uzasadnienie,
- akta sprawy przekazać SA w Krakowie celem rozpoznania apelacji.

SSO Dariusz Płaczek